

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

سه میلیون نفر بیکار، ۹ میلیون زیر خط فقر، حمایت‌های غیر هدفمند و اتلاف وسیع منابع، نابودسازی میلیاردها ساعت از وقت کلان شهرنشینان در ترافیک‌های کور، نفت‌زدگی بودجه، ۱۰۰ میلیارد دلار نقدینگی سرگردان نزد مردم، ۲۰۰ میلیارد دلار خروج سرمایه فیزیکی و انسانی، گستردگی انحصارات مخرب اقتصادی (دولتی و غیر دولتی)، تورم، قاچاق و واردات بی رویه، صادرات سنتی و نفتی، حجم بالای تصادفات رانندگی، پایین بودن نرخ بهره وری و حجم تولید و صادرات مدرن، وارداتی بودن نظام آموزشی و پژوهشی و کم‌توجهی به استراتژی توسعه هدفمند تولیدات پویا بیانگر وجود موانع جدی در مسیر توسعه اقتصادی ایران می باشد.

تحلیل حاضر که برگرفته از رساله پژوهشی نگارنده است پس از ارزیابی تعریف جدید از توسعه و اصول ثابت توسعه پایدار، مهمترین موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران را در معرض داوری تصمیم سازان و تصمیم گیران قرار می دهد.

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

تعریف توسعه اقتصادی از دیدگاه نگارنده:

بهبود در مبانی علمی تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری به نحوی که تولید حداقل در بخش‌های پیش‌تاز، اولویت دار و دانش بنیان از وضعیت مبتدی به حالت مدرن تغییر پیدا نماید.

منظور از بخش‌های پیش‌تاز، انواعی از تولیدات با فن‌آوری برتر مغز افزاری است که در صورت تمرکز منابع مادی و انسانی، امکان خلق مزیت در آنها وجود دارد. نویسندگان تولید فکر و نوآوری، توسعه اختراعات، سرمایه‌گذاری در تکنولوژی‌های آینده (نانو، بیو، هسته‌ای، اطلاعات، ارتباطات و...) خودرو ملی بومی صادراتی، پتروشیمی و... را از مصادیق بخش‌های پیشرو برای ایران معرفی کرده است.

عوامل مؤثر بر توسعه اقتصادی:

۱- استقلال سیاسی دولت (حکومت)

۲- توان فکری و اجرایی هیئت حاکمه (دولت، مجلس، قضا و...)

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

۳- نهادی شدن علم و عقل گرایی در تصمیم سازی و تصمیم گیری

۴- نظام قانونی کارآمد

۵- امنیت سرمایه گذاری، ثبات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی

۶- نظام آموزشی پویا بومی و تولید کننده علم

۷- فرهنگ اقتصادی مناسب

۸- تعامل برابر با نظام بین الملل

۹- انباشت سرمایه مولد

۱۰- انگیزه برای توسعه یا بخش خصوصی مولد

۱۱- تنظیم تجارت خارجی متناسب با توسعه

۱۲- گردش آزاد و سالم اطلاعات

۱۳- اراده ملی و خودباوری

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

۱۴- برنامه‌ریزی هسته‌ای (منهای فساد) و راهبرد توسعه هدفمند در بخشهای مدرن و پیشتاز با فن آوری برتر مغزافزای

جدول موانع توسعه اقتصادی و ارائه راهکارهای مبارزه با مشکلات

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
نفت زدگی بودجه و مصرف عایدات نفتی در بنیانهای غیر توسعه‌ای (شکست دولت، شکست بازار)	برقراری ارتباط بین برنامه و بودجه جدا سازی هزینه‌های غیر توسعه‌ای از درآمدهای نفتی و گاز پایبندی به حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی ، ممنوع شدن خام فروشی، خرید اختراعات و سهام معتبر خارجی در تولیدات پیشتاز توسعه‌ای(ذیل) با هدف جذب، ارتقاء و بومی سازی تکنولوژی داخلی
فقدان استراتژی هدفمند یا جهت‌گیری برنامه‌ها در حمایت از تولیدات استراتژیک، مدرن و پیشتاز با فن آوری برتر	اجماع بر ضرورت و تصویب قانون جامع حمایت پولی، مالی، تعرفه‌ای، فرهنگی از تولیدات پیشتاز و استراتژیک نظیر مشتقات نفت، پتروشیمی، خودروملی بومی صادراتی، گسترش اختراعات، خلق تکنو لوژیهای جدید در حوزه فن آوری اطلاعات و ارتباطات، دانش هسته‌ای، نانو و بیوتکنولوژی، محصولات مدرن مغزافزای، تولید فکر، نوآوری، اختراعات به جای حمایت‌های کور و غیرهدفمند فعلی در فعالیتهای سنتی، تشکیل نهادهای مردمی در

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
آیندهنگر	دفاع از فن آوریهای برتر، جهش در صنایع T حمل و نقل ریلی، و..
رانندگی، انحصارات مخرب دولتی و رقابتی نبودن فعالیتها = مفسد اقتصادی	اجرای درست قانون جامع ضد رانت و انحصارات مخرب دولتی یا غیر دولتی، اجرای کارآمد قانون رقابت مزایده و مناقصه، رقابتی کردن فعالیتها با آزادسازی و اجرای صحیح قانون اصل ۴۴ تصویب فرصتهای برابر، اجبار دستگاهها به شفافسازی اطلاعات مالی و... پرداخت حق‌الکشف به مخبرین فساد، خصوصی‌سازی ضابطه‌مند مالکیت (و مدیریت های ۵ ساله با الویت اجاره بشرط تملیک)
ضعف ضابطه‌مندی عزل و نصب مدیران و کارکنان	ضابطه‌مندی عزل و نصبها و استخدامها - برقراری آزمون‌های شفاف استخدامی، نظارت نهادهای تخصصی غیر دولتی، حکمرانی خوب با نظام اداری الکترونیکی، تعیین حداقل شرایط احراز مسئولیتها، دفاع از مدیران خلق‌کننده فرصتها اجرای کامل قانون مدیریت کشوری
ناکارآمدی نظارت و ارزشیابی،	حاکمیت اخلاق و ارزشها در سیاست و اقتصاد، ساماندهی و توسعه شرکتهای خدماتی امور بانکی،

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
فساد اداری و سیاسی	مالیاتی، ثبتي، گمرکی و...، خصوصی سازی اطلاعات کتمان شده، تشکیل دادگاه مستقل جرائم اقتصادی، افشای اسامی مفسدان، تشکیل نهادهای مردمی ناظر، فروش خدمت کارمندان بجای وقت، ضابطه مندی دورکاری، حاکمیت دولت الکترونیک بجای کاغذ بازی با ساز و کارهای تشویقی و تنبیهی، الزام ادارات به شایسته سالاری و شفافیت
برون گرایی الگوی مصرف و هزینه های نامعقول غیر توسعه ای	درون زا کردن مصرف و اصلاح الگو با مکانیزم های مالیاتی و سیاست های ترجیحی پولی، گمرکی و فرهنگی، سازماندهی نظام تبلیغات بازرگانی و رسانه ای در دفاع از تولید ملی با کیفیت، تقویت تعصب به تولیدات داخلی و ساماندهی بهینه سازی تولید و مصرف با هدفمندسازی یارانه ها، جهش در بازیافت زباله، ایجاد محدودیت برای تردد خودروهای شخصی، اختصاص خط ویژه حمل و نقل عمومی در کلانشهرها، پرداخت یارانه به خودروهای جمعی، ترویج و تبلیغ مصرف میوه فصل (هندوانه، توت، انجیر، انگور) سیب زمینی، خرما، خشکبار و

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
	مالیات بر مصارف غیر ضروری، اجرای قانون حد اکثر استفاده از توان داخل
وارداتی بودن نظام آموزشی و فن آوری در اقتصاد و تولید	آزمون تئوریه‌ها، بومی‌سازی و بازنگری نظام آموزشی جهت تدوین الگوی بومی پیشرفت، ضابطه‌مندی تحقیقات و الزام قانونی دستگاه‌های اجرایی به بهره‌مندی از نتایج آن، ارتقاء سواد با حاکمیت پژوهش‌محوری بجای مدرک‌گرایی، گسترش آموزش مجازی و حمایت از کانونهای تولید فکر و علم، پذیرش هزینه‌های پژوهش و انتشاراتی به عنوان مالیات شرکتها، توسعه کرسی‌های نظریه‌پردازی ترویج علم و چکیده دستاوردهای پژوهشی اقتصاد، توسعه نهضت علمی به جای واردات ترجمه‌ای متون درسی، همراه با اطلاعات مالی، حمایت از منتقدان طرحهای پژوهشی، ساماندهی جذب و بومی‌سازی تکنولوژی با ایجاد مشوقهای لازم، مالکیت معنوی و الزام همه دانشگاهها به گنجاندن درس اقتصاد ایران در آزمون کارشناسی ارشد و دکتری اقتصاد- تدوین نقشه علمی اقتصاد، راه‌اندازی فن بازار پژوهش و تکنولوژی (اختراعات)

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
<p>ضعف امنیت در سرمایه‌گذاری‌های مولد، تجربه نوسانات بورس در سالهای ۱۳۷۵ و ...^۱ حاکمیت مصرف واردات، تهدید بحران جهانی (بجای فرصت)</p>	<p>بیمه سرمایه‌گذاری در حوزه تولیدات استراتژیک و بخشهای پیشتاز مولد، مالیات بر زمین‌خواری، رانت خواری و امضاهای طلایی تغییر جهت‌گیری اقتصادی از مصرف واردات به تولید، صادرات مدرن و هدفمند، شفاف‌سازی بازار بورس با توسعه معاملات الکترونیک، اعمال مجازاتهای سنگین برای فروشندگان و خریداران رانتهای اطلاعاتی، توسعه بورس نفت و ...، اتصال بورس به بازارهای جهانی ارتقای امنیت و توسعه در مالکیت بخش خصوصی مولد و روابط بین‌الملل</p>
<p>برداشت بی رویه از ذخایر نفتی، کم توجهی سیاستهای پولی بانکی و ارزی به توسعه و پیشرفت اقتصادی، تقویت کاذب</p>	<p>اصلاح نرخ ارز برابر با تورم، مصون سازی نظام پولی از تعرضات سیاسی توقف برداشت از حساب ذخیره ارزی، هدایت نقدینگی و اوراق مشارکت در بخشهای مولد و پیشتاز اقتصاد، آزادسازی نرخ سودبانکی برای فعالیتهای غیر توسعه‌ای، کاهش نرخ سود بانکی و اوراق مشارکت از طریق جهش در بانکداری الکترونیکی، معاملات شتاب، واریز متنوع حقوق کارمندان، نصب تابلوی گردش کاری، ممنوعیت تبلیغ کالای خارجی در</p>

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
ریال با اتکا به درآمدهای نفتی، بالا بودن نرخ سود بانکی در فعالیتهای پیشتاز و امور مطابق با الگوی مصرف	قرعه کشی بانکها و پرداخت تسهیلات تکلیفی با نرخ سود ارزان برای بخشهای پیشتاز اقتصادی و واحدهای مطابق با الگوی مصرف، هدایت و جذب منابع داخلی و خارجی در مجاری غیر وارداتی، توسعه بانکهای خصوصی و خارجی در بخشهای مولد و مدرن با هدف ارتقاء کارایی و کاهش سود بانکی
ناکارآمدی نظام مالیاتها و عوارض	اصلاح قانون مالیاتها و سهم پرداخت کارفرما به ویژه بخشودگی در تولیدات مدرن و استراتژیک، مالیات برجهدش قیمتی، امضاهای طلائی (رانت خواری)، سودهای باد آورده و انحصارات مخرب، توسعه قانون مالیات بر ارزش افزوده با اولویت مشاغل غیر توسعه ای، دریافت عوارض تخریب محیط زیست و مصرف، معافیت مالیاتی به ازای هزینههای پژوهشی و ارتقای کیفیت کالاها و خدمات، مالیات بر واحدهای مسکونی خالی از سکنه و پروژه های ناتمام، مالیات بر چاقی
تعدد مراکز موازی و شوراها	ادغام و مهمتر از آن انتصاب مدیریت کارآمد و پاسخگو، ضابطه مندی مصوبات بجای تصمیمات شورایی

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
تصمیم‌گیری	غیرمسئولانه، تفکیک قوا، ممنوعیت تغییر یا عدم اجرای قوانین حقوقی پیشرفته (مانند حساب ذخیره ارزی)
واردات بی رویه و اصلاح مکانیزم نا کارآمد بازرگانی خارجی با اتکای به فروش نفت	کنترل واردات با نرخ ارز و مکانیسم خودکار صادرات در ازای واردات، به مزایده گذاشتن اقلام صادراتی و وارداتی انحصاری، پرداخت یارانه هدفمند به صادرات محصولات مدرن دانش بر و تولیدات پیشتاز با فن آوری برتر، تولید خودرو اسلامی توسعه سمند تندر در خارج ، مبارزه با قاچاق تا فروش، اجبار واردات خودرو و... در مقابل انتقال دانش فنی برتر به کشور
بی توجهی به آمایش سرزمین تمرکز منابع مالی و تولیدی در تهران و شهرهای بزرگ، تخریب محیط زیست و تخلیه	تخصیص بودجه و منابع متناسب با آینده نگری و توجیه اقتصادی و نه قدرت سیاسی، توسعه قطبهای روستایی آب و خاک و شهرکهای تخصصی آی تی، نانو و بیولو تکنولوژی و... در مناطق مستعد کشور، انتقال برخی قوا، شرکتها و پایتخت اقتصادی و.. از تهران، توجه علمی و عملی به آمایش و عدالت سرزمینی، توسعه روستا شهری، جهش در کشاورزی مدرن و ..

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
روستاها	
تناقضات آماری، و فقر اطلاعات درست اقتصادی	تجدید نظر در نظام انتشار استخراج و پردازش آماری-راستی آزمایی، اعمال جرائم کیفی برای ناشران آمارهای نادرست، انتشار بهنگام آمارهای کیفی
ساختار نا کارآمد شرکتهای دولتی اصل ۴۴ و شبه دولتی	تسهیل وام‌دهی، ضابطه‌مندی شرایط احراز عضویت در مدیریت، آزادسازی، اجازه فروش محصول از طریق مزایده رسمی، واگذاری اجاره به شرط تملیک- شفاف سازی درآمد هزینه‌ها، خصوصی سازی مدیریت‌های ۵ ساله، واگذاری به متخصصان ارشد مشروط به احیاء و توسعه بنگاه ، خصوصی سازی ضابطه‌مند، انتقال پیشرفت‌های نظامی به صنایع کشور
یارانه‌های مصرفی غیرهدفمند و فاقد جهت‌گیری منطقی	اجرای درست قانون یارانه‌ها با اعمال سیاستهای قیمتی و غیرقیمتی، یارانه نقدی فقط برای حداقل مصارف خاص یا کالا برگ هدفمند قابل برداشت باشد، به جای روغن نباتی و قند و شکر، ماهی، خشکبار و لبنیات میوه

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
نابسامانی الگوی مصرف، حاکمیت ساختار مصرف واردات	فصل جایگزین شود. اختصاص بن آموزشی وام اصلاح فن آوری، ابزار کار، جهیزیه اجاره مسکن و توسعه خطوط ویژه اتوبوسرانی، آزادسازی قیمت‌ها
قاچاق، تهاجم سازمان تجارت جهانی و عدم بلوغ صنایع داخلی (حداقل در بخشهای پیشتاز) تحریم خارجی	واکسیناسیون یا مصونیت سازی در مقابل تولیدات خارجی حداقل در فعالیتهای پیشتاز و مدرن با حمایت‌های مؤثر، شفاف جهت دارو غیرفسادآور، رقابت سالم، مالکیت معنوی و کاهش مالیات‌ها و عوارض در تولیدات مدرن و توسعه‌ای، برنامه‌ریزی هسته‌ای منهای فساد، الحاق مؤثر، هدفمند و برنامه‌ریزی شده به تجارت جهانی، توسعه فن بازار، مقابله با آثار تحریم
گسترده‌گی کمی دولت، مهاجرت مغزها رابطه سالاری و کاهش قدرت خرید طبقات آسیب پذیر	خصوصی سازی ضابطه‌مند و واقعی در شرایط رقابتی و مدیریت شده، حمایت از مالکیت بخش خصوصی مولد، بهبود وضعیت حقوقی و اجتماعی نوآوران و صاحبان اندیشه، اصلاح نظام آموزشی، هدایت نقدینگی و کاهش کسری بودجه، رعایت مالکیت معنوی و شایسته‌سالاری، ساماندهی و توسعه عملکرد بنیاد ملی نخبگان، ایجاد

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
فرصت های برابر	
رشد سرطانی بخش توزیع و واسطه گری غیرمولد	توسعه تعاونیهای تولید، توزیع و مصرف ، آزاد سازی رقابت سود تعاونیها و تشکیل شرکتهای سهامی تعاونی، الزام تعاونیها به شفاف سازی اطلاعات مالی و فرهنگ سازی ارتقاء سهم بخش تعاون با هدف گسترش عدالت اقتصادی، اجتماعی، ترویج فرهنگ و توسعه تعاون
نگاه یکسویه رسانه ها به عرضه یا تقاضا ، کم توجهی به نقدهای منصفانه و حمایت از تصمیمات درست، پایین بودن ظرفیت نقدپذیری	حذف مباحث غیر توسعه ای از فضای فرهنگی، مقابله با اشخاصی که علیه توسعه ملی جوسازی می کنند، ممنوعیت ارائه ایده مصرفی با اتکا به برداشت از درآمدهای نفت و گاز، پرداخت جایزه به نقدهای منصفانه همراه با پیشنهادهای کارشناسی، بازتعریف اقتصاد رسانه ها و تدوین راهبرد بایدها و نبایدها- توجه همزمان به عرضه و تقاضا، ارتقاء پذیرش حرف حساب
ضعف مشارکت زنان در اقتصاد	ارتقاء سهم زنان در مسئولیتهای بارعایت اصل شایسته سالاری، توسعه اشتغال زنان در امور تحقیقاتی و

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
ملی و خانوار	فن آوری اطلاعات و ...، در اقتصاد ملی و تولید
نابسامانی در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، نقد غیرمنصفانه و دفاع غیرواقع‌بینانه	عقلانی‌سازی انتخابات - تعیین حداقل ضوابط کارآمد برای احراز مناسب مدیریتی و نمایندگی شوراها و ریاست جمهوری، ممنوعیت دامن زدن غیرمنصفانه به افکار عمومی با هدف بر باد دهی درآمدهای نفتی و کسب قدرت سیاسی، برقراری ارتباط بین نظام تبلیغات و توسعه، تبدیل آیین‌نامه نظام پیشنهادها به قانون مصوب مجلس، رفع تعارض مدیریت، نمایندگی و دفاع از توسعه با تقویت شوراها، ترویج عقلانیت بجای مقبولیت، حاکمیت علم در فرایند تعیین و تصویب بودجه بجای ملاحظات سیاسی و صنفی
قانون‌شکنی، خطاهای قانونی و ابهامات موجود	قانون‌گرایی و کارآمد سازی قوانین و مقررات، اصلاح و اجرای مناسب برنامه ۵، اصل ۴۴، طرح تحول و چشم‌انداز ۲۰ ساله و کم کردن سایه مخرب سیاست بر اقتصاد، مجازات قانون‌شکنان، واگذاری اختیار متناسب با مسئولیت و عزل دولتمردان ناکارآمد، کمی سازی، اصلاح و اجرای برنامه‌ها بجای روز مرگی، حذف قیمت گذاری غیر توسعه‌ای اصلاح

موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی ایران

دکتر بهنام ملکی (اقتصاددان، استاد دانشگاه)

موانع توسعه اقتصادی ایران	راهکارهای اصلاحی مقابله با مشکلات
قوانین ضد توسعه‌ای و اراده همگانی برای اجرا و دفاع از قوانین و تصمیمات درست (امر به خوبیها و نهی از بدیها)	
کم توجهی به فن اوری نوین، خلق ثروت و کار آفرینی، غیر اقتصادی بودن واحدهای خرد تولیدی، وجود موانع متعدد در مسیر تولید، توسعه و سرمایه گذاری مولد، پایین بودن بهره وری، تحریم خارجی و..	ارزش تلقی شدن تولید ثروت درون‌زا ، ایجاد کنسرسیوم های بزرگ خصوصی، برندسازی و تقویت اتحادیه‌های مولد ، برگزاری همایش علمی بررسی موانع و راهکارهای توسعه اقتصادی، تشکیل شورای عالی رفع موانع تولید اجرای طرح خوشه‌های صنعتی با هدف اقتصادی شدن بنگاههای کوچک، مهار آنها، ایجاد نهضت بهره‌وری با همت و تلاش مضاعف، کاهش و ساماندهی تعطیلات، تعامل برابر با جهان و استفاده از مزیت سیاسی ایران در عرصه اقتصاد خارجی